

Záznam ze setkání PS pro rovné příležitosti

Datum a místo konání: 12. 3. 2024, kancelář MAP, Volnočasové centrum MH, Zámecká 744, Mnichovo Hradiště

Zúčastnily se: Lucie Beranová (host), Klára Karásková, Martina Kestnerová, Gabriela Luková Sittová, Kateřina Nevřelová, Iva Štrojsová

Omluveny: Veronika Biskupová, Helena Charvátová, Renata Pažoutová, Michaela Svobodová

Program:

1. Přivítání
2. Aktuální témata v regionu i v ČR: místní témata + odklady, wellbeing, sociální role školy
3. Kulaté stoly a diskuse v rámci MAP IV MH
4. Místní lídři
5. Pozvánka na setkání školních poradenských pracovišť: třídnické hodiny, aktualizace brožury RP na školách, materiály OP VVV
6. Pozvánka na akce MAP
7. Rozloučení, termín dalšího setkání

1. Přivítání

Iva Štrojsová přivítala všechny přítomné.

2. Aktuální témata v regionu i v ČR

Místní témata přítomných:

Nedostatečné kapacity školských poradenských zařízení (PPP, SPC)

- Ozývají se rodiče kvůli potřebě vyšetření, termín je však nabízen např. až na září 2024
- Nejčastěji se jedná o témata: vady řeči, PAS, ADHD, školní zralost, psychické problémy dětí, selhávající prvňáčci, vývojová dysfázie

S tématem souvisí v rámci ČR diskutované téma: snížení počtu odkladů povinné školní docházky:

Témata z ČR

Jak skončit s vysokým počtem odkladů povinné školní docházky? Čtyři varianty z dílny MŠMT počítají s tím, že v prvních třídách přibudou asistenti pedagoga. Eduin: Týden stručně, 26. 2. – 1. 3. 2024, <https://www.eduin.cz/clanky/vysoky-pocet-odkladu-povinne-skolni-dochazky-chce-ministerstvo-resit-pripravene-ma-ctyri-varianty/>

V probíhajícím školním roce dostalo odklad přes 24 procent dětí a není to poprvé, co odklady překročily dvacetiprocentní hranici. [Deník N připomíná](#) i data z minulého školního roku, kdy mělo odklad 23 procent dětí. Následně pak většina z nich zůstává v mnohdy přeplněných školkách. Česko má totiž nejvyšší míru odkladů školní docházky v celé Evropě. Jak [píše TN.cz](#), ministerstvo přišlo se čtyřmi variantami, jak dlouhodobý problém vyřešit. „Jde o redukci odkladů včetně přenosu pravomoci posouzení jejich potřeby na školy nebo o možnost

připustit odklad pouze dětem narozeným po 30. červnu nebo květnu, či omezit udělování odkladů pouze dětem se závažným zdravotním znevýhodněním nebo odlišnými kulturními a jinými životními podmínkami, případně o významné omezení včetně zrušení dodatečného odkladu a přípravných tříd,” vyjmenovalo ministerstvo školství v [tiskové zprávě](#). Míra odkladů je podle ministra školství Mikuláše Beka extrémní a neodpovídá vzdělávacím potřebám dětí. „Místo toho, abychom podpořili děti v individuálním rozvoji, necháváme je plošně v mateřských školách nebo přípravných třídách,” upozornil. Česko je v odkladech výjimečné – v sousedním Německu je podíl odkladů v jednotkách procent. I tam ale v posledních letech [počet žádostí o odklad pomalu narůstá](#). „Není důvod, proč by na tom Česká republika měla být jinak. Odborníci říkají, že by podíl odkladů neměl přesahovat zhruba pět procent, kdybychom se řídili jen potřebou dětí. Jsou země, které přijímají všechny děti, ale na to musí být především připravené školy, musí na to mít podmínky,” [upozornila pro Deník N](#) Jana Straková z Ústavu rozvoje a výzkumu vzdělávání Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, která se problematikou odkladů školní docházky dlouhodobě zabývá.

Diskuse k tématu:

- Otázka: Přizvalo ministerstvo k diskusi i zástupce SPC a PPP?
- MPSV patrně řeší nedostatečný počet míst v MŠ – děti matek vracejících se po rodičovské dovolené.
- Plánuje se tedy snížit počet odkladů, zrušení přípravných tříd, zrušení dodatečných odkladů.
- Aktuální otázka: Jsou na tuto situaci připraveny školy?
- Od r. 2025 má být školní psycholog financován resortně.
- Původní návrh [Institucionalizace podpůrných pedagogických pozic \(školní psycholog, školní speciální pedagog\) v základních školách](#)
https://docs.google.com/document/d/1_ionvAaEiVCixY_0Olg1mjL_9i2dthSk/edit#heading=h.gjdgxs
- Připravuje se novela školského zákona.

Wellbeing na školách má být jednou z priorit ministerstva školství, jeho podoba v rámci nového RVP se zatím diskutuje.

Revize rámcového vzdělávacího programu pro základní školy stále ještě nemá konkrétní podobu. Přiblížit by ji mělo ministerstvo školství v polovině března a učit by se podle něj mělo od září roku 2027. Jedním z důležitých témat, které by mělo v rámci RVP dostat nový prostor, je téma osobnostní a sociální výchovy. Potřebu práce s duševním zdravím dětí [ukazují data Národního duševního ústavu](#), podle kterých je velká část dětí úzkostná. O duševním zdraví na školách mluvila v podcastu [Vinohradská 12](#) také redaktorka Eva Mikulka Šelepová. *(text byl aktualizován na základě nových informací 4.3.)*

Diskuse k tématu

Nabízí se otázka, zda výrazná snaha o zdůraznění péče o duševní zdraví souvisí s obavou o snížení počtu psychologů na školách – učitelé převezmou část agendy péče o duši, nahradí jiné podpůrné pozice.

Na školách stále chybí povinná supervize.

Radí se MŠMT v těchto otázkách s odbornou veřejností?

Chybějící finance na školního psychologa lze řešit i se zřizovatelem, což některé školy v ČR nyní dělají.

Kde začíná a končí sociální role školy?

Kateřina Lánská, eduin.cz, <https://www.eduin.cz/clanky/socialni-role-skoly/>

Resumé:

- Nerovnosti ve vzdělávání žáků se v České republice stále nedaří výrazněji snížit. Abychom se v systémovém řešení posunuli, je nezbytné, aby byla škole přiznána vedle její vzdělávací a výchovné role také role sociální. Mezi odborníky zatím ale nepanuje shoda na tom, jaké sociální práce mají být realizovány školou (jejími zaměstnanci) a jaké ostatními/ mimoškolními aktéry (např. sociálními pracovníky).
- Rozdělení odpovědností za konkrétní oblasti by měly být součástí metodik MŠMT a MPSV, resorty by měly intenzivně spolupracovat, aby byly metodiky vzájemně dobře provázané. Je nutné popsat, kde končí odpovědnost a kompetence školy (jaká je její role), a kde je odpovědnost sociálních pracovníků v sociálních službách.
- Meziresortní spolupráce ministerstev školství, práce a sociálních věcí, případně zdravotnictví dnes obsahuje „bílá místa“, za která nemá v systému nikdo jasně deklarovanou odpovědnost. Jejich řešení závisí na tom, zda jsou v dané lokalitě na rozhodujících místech lidé, kteří chápou souvislost mezi sociální situací rodin, vzdělávací úspěšností žáků a rolí a vlivem školy, a uplatňují vhodná řešení.
- Příklady selhávající meziresortní spolupráce najdeme již v předškolním vzdělávání. Podíl dětí, které se neúčastní předškolního vzdělávání, neklesá. Neexistuje státem garantovaný podpůrný systém včasné péče, který by nabídl podporu ohroženému dítěti i jeho rodině a stál na úzké spolupráci vzdělávacích a sociálních služeb. Pomoc je závislá na individuální snaze ředitelů a pedagogů mateřských škol, kteří takovou pomoc pro děti vyhledají nebo na iniciativě jednotlivých zřizovatelů, kteří školám takovou pomoc nabídnou.
- Stát navíc vytvořil schizma v předškolním vzdělávání a péči, které reprezentuje podpora dětských skupin. Není zatím k dispozici systém, který by kvalitu poskytované péče v dětských skupinách monitoroval a vyhodnocoval. Vzhledem k dvojkolejnosti poskytovaných služeb pro rodiče a děti v předškolním věku hrozí riziko, že některým dětem bude k dispozici méně kvalitní předškolní vzdělávání. Přitom vysoká účast dětí v kvalitních programech předškolního vzdělávání je zásadním faktorem, který snižuje riziko vzdělávací neúspěšnosti a zvyšuje šance na uplatnění v dospělosti.
- Ani v základním vzdělávání není meziresortní spolupráce v současné době zajištěna žádným systémovým nástrojem nebo opatřením. V problematických situacích jsou rodinám a žákům nápomocné sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, které poskytuje řada neziskových organizací nebo obce. Tyto sociální služby ale nemají žádný přímý přesah do prostředí škol: jsou organizovány dle zákona o sociálních službách, který spadá do gesce Ministerstva práce a sociálních věcí, a nemají přímý vliv na práci pedagogických pracovníků.

- Základní školy se často při řešení záškoláctví, šikany nebo jiných problémů spojených s chováním žáků spoléhají na intervenci OSPOD (orgán sociálně-právní ochrany dětí). Jeho kompetence jsou ovšem limitované. Jediným prostorem, kdy může OSPOD navázat spolupráci se školou, je podle metodiky MPSV tzv. případová konference. Všichni aktéři však musí podepsat mlčenlivost a zúčastněný pedagog nebo zástupce školy nesmí sdílet výsledky šetření s dalšími pedagogickými pracovníky. Intervence OSPOD může přijít až ve chvíli, kdy škola vyčerpala vlastní možnosti spolupráce s rodinou žáka. Škola však často nemá časové ani odborné kapacity se problému věnovat.
 - Možnosti řešení komplikují i metodická doporučení, která vydávají MŠMT a MPSV a která nejsou jednotná, nebo jsou v některých případech zavádějící (např. v případě řešení šikany nebo záškoláctví).
 - Osvědčené postupy, jak mohou školy kompenzovat vliv sociálního znevýhodnění na vzdělávací výsledky žáků a zesílit svou provazbu na sociální práci, přitom existují, ale nemají zatím podobu systémových opatření. Úspěšné je například využívání metody case managementu. Tato metoda se uplatňuje v sociální práci, ale není nastaven systém, jakým způsobem má tato podpora rodin fungovat v součinnosti se školou.
 - Dalším způsobem, jak školy podpořit při řešení sociálního znevýhodnění žáků, je spolupráce se sociálním pedagogem. Školy jej zatím využívají jen málo, což je dáno nestabilním financováním této pozice a zúženým pohledem škol na to, co znamená sociální znevýhodnění žáka a k čemu by tudíž škole mohl být sociální pedagog užitečný. Sociálně znevýhodněné však nejsou jen děti, které žijí s rodiči na ubytovnách nebo v jiném nevyhovujícím prostředí, romské děti z chudých rodin nebo jinak nepodnětného prostředí. Může jít i o děti samoživitelek/samoživitelů, děti v rozpadajících se nebo jinak zatížených rodinách nebo děti rodičů, kteří nerozumí dobře česky.
- Ke zlepšení situace na úrovni celého vzdělávacího systému doporučujeme provést tyto kroky:
- Zmapovat a popsat aktuální stav meziresortní spolupráce a limity současných nástrojů pro řešení jednoho ze dvou strategických cílů Strategie 2030+.
 - Popsat, kde začínají a končí kompetence a odpovědnosti jednotlivých resortů, definovat odpovědnosti, kompetence a roli školy a sociálních pracovníků při řešení problémů dětí ve škole.
 - Analyzovat metodiky MŠMT a MPSV vztahující se k sociální problematice, eliminovat překryvy a nejasnosti a popsat řešení takových situací, které nebyly podchyceny žádnou z metodik.
 - Legislativně ukotvit pozici sociálního pedagoga, zajistit jeho systémové financování.
 - Přizpůsobit studijní programy na vysokých školách připravujících sociální pedagogy potřebám mateřských a základních škol a sjednotit je.
 - Zavést systémové využívání metody case managementu do školské praxe, seznámit s metodou case managementu všechny absolventy oboru sociální pedagog již během studia na vysoké škole.
 - Vytěžit zkušenosti různých organizací s ověřováním metody case managementu a role sociálního pedagoga na školách.
 - Propsat indexové financování sociálně znevýhodněných škol do státního rozpočtu, učinit jej integrální součástí rozpočtování vzdělávací soustavy v rámci celé ČR a všech typů škol.
- Ke zlepšení situace specificky v předškolním vzdělávání doporučujeme provést tyto kroky:
- Sjednotit hodnocení kvality předškolní péče a vzdělávání v mateřských školách a dětských skupinách.

- Zavést systém včasné péče.
- Navrhnout systémová opatření, která by umožnila předcházet odkladům školní docházky.

Diskuse k tématu

- Chodí do dětských skupin i předškoláci? MPSV: Dětská skupina nabízí široké věkové rozpětí dětí, ze zákona od jednoho roku do zahájení povinné školní docházky.
- Ohlašuje předem OSPOD návštěvu? OSPOD musí hlásit šetření předem, rodina tedy ví, že návštěva dorazí, může se podle toho zařídit.
- Dítě ve věku 15–18 let bydlí mimo domov rodičů. Jak postupovat? Rodič musí vyjádřit obavu o zdraví dítěte, teprve poté je možné se situací zabývat. Dítě od 15 let je samostatné, může o sobě do jisté míry rozhodovat. Pokud nedochází k ubližování apod., OSPOD situaci neřeší.
- Pokud skončí podpora AP, dítě může ztratit jedinou osobu, na kterou je pozitivně vázané.
- Otázka: Co je pro dítě lepší? Domov v problémové rodině x ústavní péče?
- Společné snídaně: Richard Braun propagoval jako způsob práce s předčasnými odchody ze vzdělávání: dítě se těší na snídani ve škole, naváže se komunikace s dítětem/rodinou.
- Nebezpečí energy drinků: obsah cukru + kofeinu: K negativním projevům nadměrného příjmu kofeinu patří třeba úzkost, podrážděnost, celkové změny chování, zažívací potíže, ale i bolesti na hrudi, pocitově výrazné bušení srdce, vysoký krevní tlak a v krajním případě i poruchy srdečního rytmu.
- Nezkreslená věda: inspirace, projekt Akademie věd ČR, vzdělávání v humanitní i přírodovědné oblasti: metodika, konference...

3. Kulaté stoly a diskuse v rámci MAP IV MH:

V MAP IV jsou plánovány kulaté stoly/diskuse s odborníky na různá témata. PS pro RP se týkají:

3	Aktivita 4 – Implementace akčních plánů	Kulaté stoly/diskuse s odborným programem k tématům RP (přechody ve vzdělávání, prevence školního neúspěchu, prevence předčasných odchodů ve vzdělávání...) – zapojení i aktérů z oblasti sociální a zdravotní, min. 2x za projekt 1 téma: odklady školní docházky	Kulatý stůl/diskuse
8	Aktivita 4 – Implementace akčních plánů	Diskusní seminář se školami a se zástupci sociální a zdravotnické oblasti – potřeby a nabízené služby, propojení oblastí, spolupráce s rodinami (návaznost na komunitní plánování v sociální oblasti)	Diskusní seminář
9	Aktivita 4 – Implementace akčních plánů	Kulatý stůl: Co, jak a proč ve školách učíme? (proměna obsahu a způsobu vzdělávání) Jan Jiterský, úterý 16. 4. 17–19 h, jídelna Komunitní centrum	Kulatý stůl

Diskuse:

Martin Kestnerová je pozvána na sociální komisi, kde je komunitní plánování na programu schůzky. Odboru dodala tipy na lokality, kde je dobrá kvalita sociálního plánování. Iva Štrojsová navrhuje zjistit, jak tyto lokality spolupracují s MAPy.

Iva Štrojsová zjišťuje možné hosty na kulatý stůl k odkladům povinné školní docházky (sociologický a pedagogický pohled).

4. Místní lídři

V rámci MAP IV máme vytipovat místní lídry, osoby, kteří zvládají dobře moderní didaktické metody vedoucí k rozvoji klíčových kompetencí: např. RWCT, metody aktivního učení...

Prosíme o tipy na konkrétní osoby.

5. Pozvánka na setkání školních poradenských pracovišť:

program setkání:

10. 4. 2024, 16–18 h, Volnočasové centrum MH (přednáškový sál), Zámecká 744, Mnichovo Hradiště

Témata:

- třídnické hodiny: co by školy uvítaly – na základě toho vybrat vhodnou nabídku
- brožurka pro RP – co doplnit, která témata připadají nyní aktuální, konkrétní tipy odborníků
- inspirace z materiálů OP VVV a OP JAK
- vytipování dalšího odborníka na některou z příštích schůzek
- Martina Kestnerová představí materiál od organizace Magdaléna
- krabička pro sebepoškozující se žáky

Diskuse: pokud by členové PS RP měli tipy na vhodné materiály OP VVV/JAK, budeme za ně rády.

Kdo se účastní setkání ŠMP od Semiramis? Iva Štrojsová zjistí.

6. Pozvánka na akce MAP

Přítomní byli pozváni na MAPí akce.

7. Rozloučení, termín dalšího setkání

10. 4. 2024, poslední schůzka v tomto školním roce: 4. června 2024, 16–18 h, Café Ořech, Poříčská 17, Mnichovo Hradiště

Záznam zpracovala: Mgr. Iva Štrojsová

